

Janko Podtrojiški:

Troperesna deteljica.

(Otroška igrice v dveh dejanjih)

1. prizor.

(Ob potoku. Janezek in Mihec spuščata papirnate ladjice.)

J a n e z e k. Mihec, kaj misliš, ali bodo priplavale te ladjice v Črno morje?

M i h e c. V Črno morje? Oj! — Ali ne veš, da jih Mlinarjev Peter pri zatvornicah vse polovi?

J a n e z e k. Peter je hudoben.

M i h e c. Naš oče pravijo, da je Peter velik lažnik.

J a n e z e k. Zakaj?

M i h e c. Mene je obdolžil, da sem kradel jabolka — resnice ni govoril.

J a n e z e k. Pa si bil tepen?

M i h e c. Tepen, da. Ali ne zato, ker nisem kradel, marveč zato, ker sem ukradena jabolka jedel.

J a n e z e k. A? Veš kaj, Mihec! Narediva mu kaj!

M i h e c. Kaj?

J a n e z e k. Poreživa mu cepljenke.

M i h e c. Pa če naju dobi?

J a n e z e k. Utečeva mu.

M i h e c. Pa če naju ulovi?

J a n e z e k (se praska za ušesi). Presneto nama bi trda predla.

M i h e c. Pojdiva po Kovačevega Žana. On naj gre z nama.

J a n e z e k. Tega pa ne! Rajši grem domov.

Mihec. Ali si jezen nanj, ker je prvi v šoli, pa če ga imajo gospod katehet najrajše?

Janezek. Priliznjenec je. Takih ne maram.

Mihec. Te ga ravno ne moreš reči. Uči se kot malokdo.

Janezek. Če ima pa dobro glavo! Moj oče pravijo, da nimajo vsi ljudje enake glave.

Mihec. In če sva midva slabša, meniš li, naj ga radi tega sovraživa?

Janezek. Jaz ga ne sovražim, a vendar ga ne maram.

Mihec. On je ubožec. Oče mu je padel na Laškem.

Janezek. Kedaj?

Mihec. Lani menda. Moj oče pravijo, da je pomilovanja vredna sirota.

Janezek (se zamisli). Ti Mihec! Ali bi ti šel na vojsko?...

Mihec. Seveda bi šel. Kako je pa lepo v vojski!

Janezek. Jaz bi pa ne šel. Pomisli, kaj če bi padel! Oči bi zatisnil (zakrije oči z rokami) in potem bi te deli v grob.

Mihec. Pa moje ime bi bilo napisano na tisti tabli pred cerkvijo, ki so jo dali vzdati gospod župnik v spomin tistim, ki so padli.

Janezek. Tebe pa le ne bi bilo več.

Mihec. O da! Z nebes bi gledal dol, kako se ljudje ustavljajo ob plošči, in vsak bi bral na nji moje ime. To bi bila velika čast, veš, Janezek.

Janezek. Pojdiva, Mihec! Pogledajva dol za ladjicami! (Vstane.)

Mihec (vstane). Glej! Kovačev Žan vrti kolo. K nama prihaja.

J a n e z e k. Čuj, skrijva se za tole grmovje!

M i h e c. Zakaj neki? Povabiva ga, naj naju spremi k mlinarju.

(Žan, vrteč kolo, priteče od desne.)

Ž a n. Mihec, Janezek! Vajine ladjice je pa Mlinarjev Peter vse polovil pa uničil jih je.

J a n e z e k. Lažeš! (Zavihti roko.) Ti si jih!

Ž a n (jokaje). Jaz že ne! Še prosil sem ga, naj jih pusti. Pa me je zapodil.

M i h e c. Pusti ga, Janezek! Saj jih je Peter. Pojdimo! Jaz grem domov po papirja, in potem napravimo nove.

J a n e z e k. Jaz ne grem! S tem že ne! (Obrne mu hrbet.)

M i h e c (potegne Žana za roko). Pa pojdiva, Žan, sama. (Odideta.)

J a n e z e k (se ozira za njima). Le pojdita! Jaz grem pa sam k Petrovim cepljenkam. Porežem mu jih s tem-le! (Vihti nož. Odide.)

2. prizor.

(Mihec in Žan se vrmeta s papirjem.)

M i h e c. Žan, nič se ga ne boj!

M i h e c (sede ter striže papir). Če bom jaz tu, se te ne bo upal.

Ž a n. Pa zakaj je jezen name?

M i h e c. Ker si prvi v šoli. Vidiš, jaz te imam pa rad.

Ž a n. Veš kaj, Mihec! V nedeljo sem bil pri gospodu katehetu.

M i h e c (začuden). Pa so ti dali podobico?

Ž a n. Ne! Rekli so mi, če ne bi hotel telovaditi?

Mih ec (osupel). Kaj je to?

Žan. To je društvo ... veš!

Mih ec. Pa ne ognjegascev?

Žan. Ne! Toda gospod katehet so rekli, kdor se vpiše v to društvo, bo postal enkrat dober mož.

Mih ec. Ti si pa še majhen. Ali tudi take sprejemajo?

Žan. Vse, so rekli! Samo pridni morajo biti in ne hudobni.

Mih ec. Jaz bi tudi precej šel.

Žan. Pojdiva torej h gospodu katehetu!

Mih ec. Saj res! (Vstane, a se obotavlja.) Pa, Žan! Če bi me ne marali?

Žan. Poprosim jaz zate.

Mih ec. Žan, ti si dober! (Odideta.)

3. prizor.

(Šolarice pritečejo od leve. Ena lovi. Ko ujame prvo, jo udari z roko in nato ista lovi. Podé se po odru.)

Anica (ko je bila udarjena, zakliče). Zapèk! To ne velja. Jaz se ne grem več.

Vse. Ti si! Sedaj loviš ti!

Anica (se usede). Ne morem. Sem trudna.

Milica. Moraš, zakaj se pa igraš?

Anica. Saj se ne grem več.

Milica (držeč šop cvetic v roki). Potem pa spletimo venček, da ga podarimo majniški Kraljici za god. (Sede in spleta.)

(Ostale se lové dalje. Čez čas prenehajo, nato obstopijo Milico.)

Milica (je že izgotovila venček, vstane). Veste kaj, deklice. Zapijmo tisto: Že slavčki žvrgolijo!

(Pojejo.) Že slavčki žvrgolijo,

se maj vesel budi — —

(Ko izpojejo, se začuje nenadno za odrom glasen krik. Vse se ozro tja.)

A n i c a (zakriči). Jezus! Glejte! Požarjev Janezek je padel v vodo.

V s e (kriče). Janezek! Janezek! (Odhité.)

Zastor.

II. dejanje.

(Pozorišče kakor v I. dejanju.)

1. prizor.

(Žan leži ob strugi ter zamišljeno čita iz knjige. Mihec priteče z dolgo krivko od desne.)

M i h e c (sede k Žanu). Učiš se?

Ž a n. Čitam zgodbe.

M i h e c. Daj, Žan! Igrajva se!

Ž a n. Škoda časa za igre. Telovadiva rajši!

M i h e c. Kaj ne, Žan, kako je bilo v nedeljo prijetno! Mlinarjev Peter nas je učil. Peter pa le ni tako hudoben.

Ž a n. Dober je Peter. Pa tudi telovaditi zna. Si videl?

M i h e c. Požarjevega Janezka pa ni bilo nič blizu. Sram ga je.

Ž a n. Bog ga je kaznoval. Maščevati se je hotel nad Petrom radi ladjic, pa je padel v vodo. A Peter ga je potegnil vun.

M i h e c. Ko bi bil jaz na njegovem mestu, bi ga bil pustil, naj bi utonil. Vse cepljenke mu je uničil.

Ž a n. Si čul gospoda kateheta v nedeljo pri telovadbi? Kako lepo so priporočali, da moramo ljubeznivo občevati med sabo?

Mi h e c. Ali! (Skoči pokonci in steče proti desni.) He, lès, sivka, kam greš? (Še obrne proti Žanu.) Žan, poženem sivko od sosedove njive. Takoj se vrnem. (Odide.)

(Žan čita. Od leve se prikrade Janežek. Počasi se bliža. Za grmom tik za Žanom se skrije.)

Mi h e c (se vrne). Čuj, Žan! Mlinarjev Peter mi je pravil, da bomo tudi igrali. Pa ne tako kot smo sedaj. Na odru bomo nastopili v Društvenem domu. Joj, to bo lepo! (Tleskne z rokami.)

Ž a n. Vem! Pa vsi bomo nastopili.

Mi h e c. Jaz bom za vojaka, Žan.

Ž a n. Ti imaš veselje za vojaštvo. Jaz pa ne znam nastopati kot vojak.

Ž a n (boječe). Mihec, ali bi me ti branil?

Mi h e c (nežno). Ti si tako ponižen. Žan, veš kaj! Ti boš pa za poveljnika.

Ž a n. Ali ni lepo sedaj, ko imamo toliko zabave? Prej smo delali ladjice iz papirja, sedaj smo pa postali gledališki igralci. Dobro je to!

Mi h e c. Pa obleke bomo tudi dobili. Mlinarjev Peter je rekel, da dobimo rdeče srajce in čepice.

Ž a n. Pa prej moramo imeti denar.

Mi h e c. Denar? Kako ga dobiti?

Ž a n. Zato pa moramo prirediti igro.

Mi h e c (zamišljeno). Kaj, ko bi prosil očeta? Krono bi mi dali.

Ž a n. To je premalo.

Mi h e c (otožno). Ko bi imeli sto kron?

Ž a n. Pustiva to! Pojdiva zdaj rajši malo telovadit. Tam pod kozolcem je napravil Gašperjev Jožek drog.

Mih ec. Pojdiva!

(Vstaneta in hočeta oditi. Pa zagledata Janezka. Janezek osramočen gleda v tla in si ne upa ne naprej ne nazaj.)

Mih ec (stopi k njemu). No, Janezek, pojdeš tudi ti z nama? Telovadit greva.

Janezek. Si ne upam.

Žan. Pojdi, Janezek!

Janezek (prime Žana za roko). Ali mi odpustiš, Žan?

Žan. Nikoli nisem bil jezen nate, Janezek. Pojdi!

Janezek. Pa bi me vzeli v društvo, ko sem bil tako hudoben?

Žan. Saj si sedaj spet dober.

Janezek. Mlinarjev Peter bi me zapodil.

Mih ec. Lej ga! Peter ti je dober, Saj te je bil potegnil iz vode, da nisi utonil.

Janezek. Pa gospod katehet in gospod učitelj me ne marata?

Žan. Obljubiti jima pač moraš, da se boš odlej pridno učil. In vesela te bosta še bolj, ko nas katerega.

Janezek. Priden bom. Učiti se hočem (levico da Mihcu, desnico Žanu), da me bodo veseli vsi, Bog in ljudje.

(Vrsta dečkov v rdečih srajcah koraka čez oder od leve proti desni. Pridružijo se jim Mih ec, Janezek in Žan.)

Zastor.

